

Αναπαράσταση των Γυναικών Υποψηφίων στις Εφημερίδες στα Πλαίσιμα της Προεκλογικής Περιόδου- Ευρωεκλογές 2009

Περίληπτικό Σημείωμα

Ιούλιος 2009

Το Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου έχει πρόσφατα ολοκληρώσει μια μελέτη με σκοπό να εξετάσει την ποιότητα και την ποσότητα της αναπαράστασης των ανδρών και των γυναικών πολιτικών υποψηφίων στα πλαίσια της προεκλογικής εκστρατείας των Ευρωεκλογών του Ιουνίου 2009 καθώς και λίγες μέρες μετά από τα αποτελέσματα των Ευρωεκλογών, από τις δυο βασικές εφημερίδες της Κύπρου, *Πολίτης* και *Φιλελεύθερος*.

Από την έρευνα προέκυψε, μεταξύ άλλων, ότι οι γυναίκες υπο-αντιπροσωπεύονται στις υπό μελέτη εφημερίδες, κατά την περίοδο της εντατικοποίησης των πολιτικών συζητήσεων για τις Ευρωεκλογές. Επιπρόσθετα, η διάσταση του φύλου απουσιάζει από τις θεματικές εστιάσεις των προεκλογικών εκστρατειών, ενώ παράλληλα τα στερεότυπα κοινωνικού φύλου αναπαράγονται μέσα από την παρουσίαση των γυναικών υποψηφίων για τις Ευρωεκλογές. Μια τέτοια αναπαραγωγή υποβοηθά τη διατήρηση των πατριαρχικών δομών τόσο της πολιτικής σκηνής, όσο και της κοινωνίας.

Η υπο-αντιπροσώπηση των γυναικών στις υπό μελέτη εφημερίδες

Κατά την περίοδο της εντατικοποίησης των πολιτικών συζητήσεων, από τις 13 Μαΐου 2009 μέχρι τις 13 Ιουνίου 2009, καταγράφηκαν τα ακόλουθα ποσοστά αντιπροσώπησης ανδρών και γυναικών στα άρθρα που μελετήθηκαν. Στην εφημερίδα *Φιλελεύθερος* το ποσοστό της ανδρικής αντιπροσώπησης ήταν 82,7% έναντι του 17,3% της γυναικείας αντιπροσώπησης. Στην εφημερίδα *Πολίτης* το ποσοστό της αντρικής αντιπροσώπησης ήταν 76,7% έναντι του 23,3% της γυναικείας αντιπροσώπησης. Το αθροιστικό ποσοστό της αντιπροσώπησης των αντρών και των γυναικών πολιτικών και στις δύο εφημερίδες είναι 80% άντρες και 20% γυναίκες. Η τεράστια διαφορά στην αναπαράσταση των γυναικών πολιτικών από τις υπό μελέτη εφημερίδες δείχνει ότι ο τύπος αγνόησε το θέμα της εισδοχής και του ρόλου των γυναικών στην πολιτική σκηνή. Όταν δηλαδή, η δράση και η παρουσία των γυναικών δεν προβάλλεται, τότε ενισχύεται ή δημιουργείται η εντύπωση ότι οι γυναίκες έχουν συμπληρωματικό ρόλο στην πολιτική σκηνή.

Επίσης, στις Ευρωεκλογές του 2004 δεν εκλέχθηκε καμία γυναίκα Ευρωβουλευτής ενώ σε αυτές τις εκλογές εκλέχτηκαν δύο γυναίκες στο Ευρωκοινοβούλιο, μετατρέποντας το ποσοστό της γυναικείας αντιπροσώπησης από το 0% στο 33%. Το γεγονός αυτό αντί να τύχει πανηγυρικής παρουσίασης στον τύπο, σχεδόν αγνοήθηκε. Στα σχόλια, τις συνεντεύξεις και την παρουσίαση των θέσεων κυριάρχησαν σε μεγάλο ποσοστό οι άντρες σε δυσαναλογία με το εκλογικό αποτέλεσμα.

Η έλλειψη της διάστασης του φύλου στον προεκλογικό λόγο

Πέρα από την υπο-αντιπροσώπηση των γυναικών στην πολιτική αρθρογραφία, παρατηρήθηκε και μία παράλληλη αγνόηση των προβλημάτων που έχουν σαν βάση τους τις διακρίσεις κατά των γυναικών, τόσο μέσα από την αναπαράσταση του προεκλογικού

λόγου ανδρών και γυναικών πολιτικών όσο και μέσα από τις θέσεις των δημοσιογράφων. Πιο συγκεκριμένα, κατά τους δύο βασικούς άξονες της προεκλογικής εκστρατείας για τις Ευρωεκλογές, που ήταν το Κυπριακό και η οικονομική πολιτική, στα πλαίσια της υφιστάμενης οικονομικής κρίσης, παρατηρήθηκε η σχεδόν παντελής έλλειψη της παρουσίας της έμφυλης διάστασης των προβλημάτων αυτών, υπονοώντας ότι οι άντρες και οι γυναίκες βιώνουν τις ίδιες συνέπειες από αυτά. Η έλλειψη της διάστασης του φύλου στην προβολή του προεκλογικού λόγου, σε ένα μεγάλο βαθμό αναπαριστά και την αδιαφορία των πολιτικών αρχηγών στα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα των γυναικών.

Η αναπαραγωγή των κοινωνικών στερεοτύπων για τις γυναίκες πολιτικούς στις υπό μελέτη εφημερίδες

Οι αναπαραστάσεις των γυναικών στις εφημερίδες Πολίτης και Φιλελεύθερος περιέπεσαν σε αναπαραγωγή κοινωνικών στερεοτύπων του φύλου η οποία δημιουργεί δύο βασικά προβλήματα. Πρώτο, μέσα από την αναπαράστασή τους τα ενισχύει και τα καθιστά ικανά να παγιώσουν την πατριαρχία, αφού αποτελούν τη βάση της. Δεύτερο, η αναπαράσταση των στερεοτύπων του κοινωνικού φύλου υπονοεί ότι η ταυτότητα της γυναίκας, με τις αναπαραστάσεις και τα χαρακτηριστικά που της δίνονται, μπορεί να καλύψει όλες τις γυναίκες.

Μέσω της παρούσας μελέτης έγινε μία προσπάθεια παρουσίασης και ανάλυσης των βασικών στερεοτύπων που παρουσιάστηκαν κατά κόρον στις εφημερίδες που μελετήθηκαν και μία ακόλουθη αναφορά στον τρόπο που αυτά προβληματοποιούνται. Οι τρεις βασικές στερεοτυπικές αναπαραστάσεις του γυναικείου φύλου στις υπό μελέτη εφημερίδες είναι πρώτο, η αναπαράσταση της γυναίκας με την ιδιότητα της μητρότητας, δεύτερο, η πρόσχωση του χαρακτηριστικού της ευαισθησίας ως γενικευτικού χαρακτηριστικού για τις γυναίκες και τρίτο η εστίαση στην εξωτερική εμφάνιση των γυναικών.

Συμπεράσματα

Με την πιο πάνω έρευνα καταδείχθηκε ο ρόλος που διαδραμάτισαν οι εφημερίδες στην παρουσίαση των γυναικών πολιτικών και των γυναικείων θεμάτων και τονίστηκε η δύναμή τους, ως φορείς παγιοποίησης των κοινωνικών στερεοτύπων για το φύλο, μέσα από την εξουσία που τους δίνει η δυνατότητα του λόγου που μπορούν να προβάλλουν.

Η μελέτη έδειξε την απουσία των γυναικών υποψηφίων από τις εφημερίδες Πολίτης και Φιλελεύθερος στα πλαίσια των Ευρωεκλογών του 2009. Η απουσία των γυναικών στις εφημερίδες αυτές υφίσταται και όταν ακόμα γίνεται λόγος για ζητήματα που τις αφορούν άμεσα και έμμεσα. Ακόμα και όταν οι γυναίκες αναπαριστούνται στις εφημερίδες, καλύπτονται από τα κοινωνικά στερεότυπα για το κοινωνικό φύλο, ενδυναμώνοντας τον πατριαρχικό λόγο που θέλει τις γυναίκες να έχουν ρόλο συμπληρωματικό και όχι κύριο στα πολιτικά δρώμενα.

Το ζητούμενο είναι η αξιοποίηση της δύναμης και της επιρροής που έχουν οι εφημερίδες για την αναπαράσταση των γυναικών πολιτικών και η αναπαράστασή τους με ίσους όρους, τόσο αριθμητικά όσο και ποιοτικά. Οι εφημερίδες αλλά και τα ΜΜΕ γενικότερα μπορούν να προσφέρουν στην εκδημοκρατικοποίηση της πολιτικής σκηνής, και της κοινωνίας κατά επέκταση.